

מאמר

בכל דור ודור – ה'תשל"ח

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור ליום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' יעקב ב"ר מאיר צבי ע"ה

סטמבלר

נפטר י"א ניסן, ה'תש"ע

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו

הרה"ת ר' מאיר צבי וזוגתו מרת חיי' שרה

בניהם ובנותיהם

מרת חוה פרומה ובעלה הרה"ת ר' מרדכי לוי יצחק

בנם ובתם יעקב שלמה וסימא רייזא

מנחם מענדל, לוי יצחק, אליהו, שניאור זלמן,

שלום דובער, יעקב, מלכה, שמואל וסימא רייזא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

סטמבלר

פתח דבר

לקראת יום הבהיר י"א ניסן הבעל"ט, יום הולדת הקט"ז של כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה בכל דור ודור גו' שנאמר בהתוועדות אור לי"ג ניסן ה'תשל"ח (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

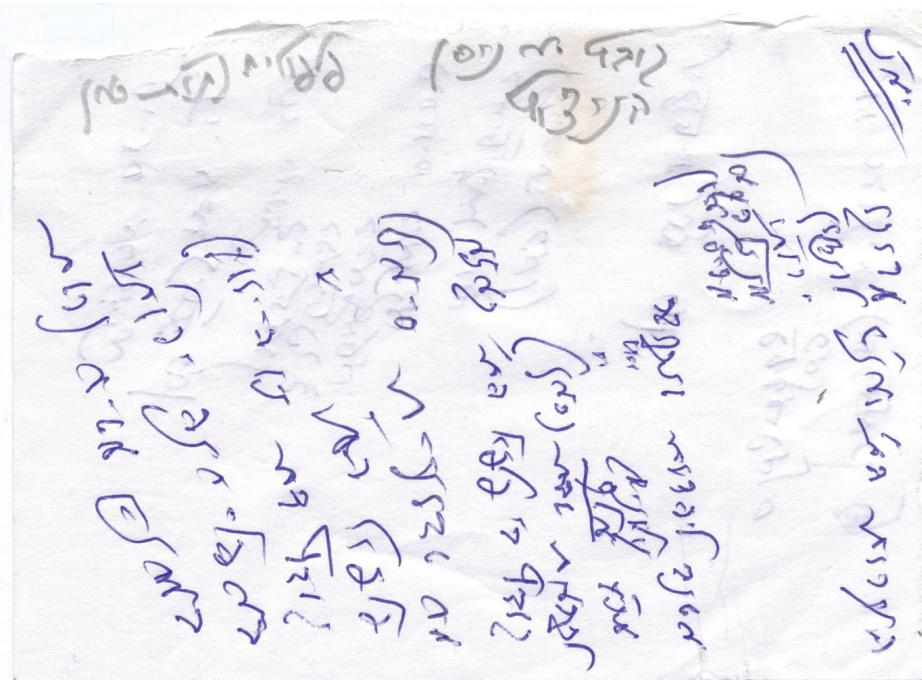
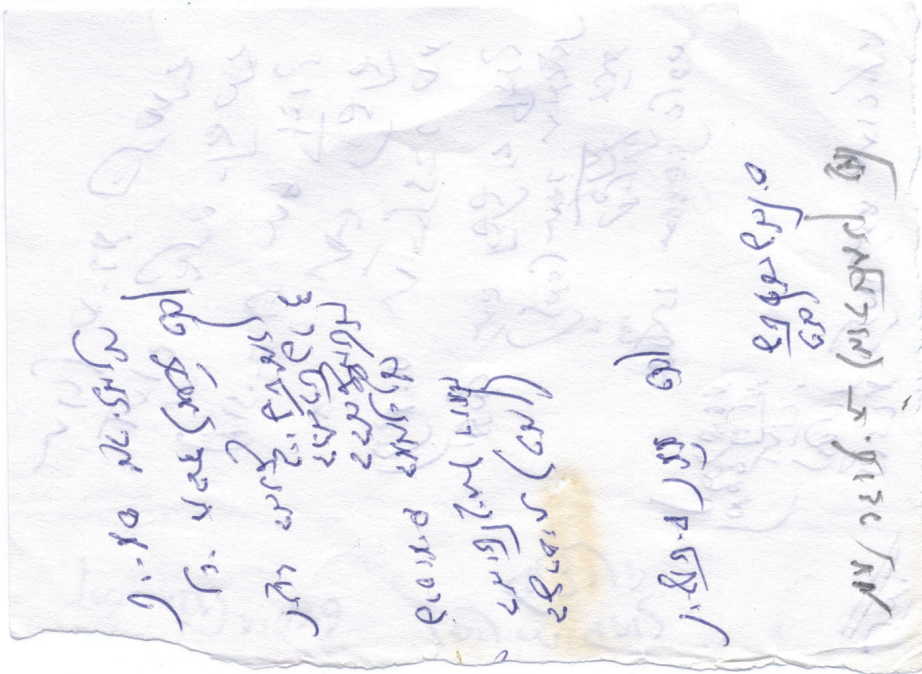
בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס), ולחביבותא דמילתא — צילום כתי"ק מרשימת כ"ק אדמו"ר של קובצים וכו' שיצאו לאור לקראת י"א ניסן ה'תשמ"ב, שנת השמונים.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ב' ניסן, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ג

[בסמיכות ל"א ניסן, היתשמי"ב]

י א " נ

מרוקו	מח' שבעית	(אור אלחנן קאָל
לונדון	כאן	
ירוש"ו	פּטראָפּאָליס	
מנטרעאַל	כאן	
מריסטאָון	(כאן)	
אשנב ליהדות	באיטלקית	(רומא
עלוניס	פרסומים	במאָניקאָ
מכ"ע אלף		בבאָגאָטאָ
לקראת שבת		בהאַרטפּרד
קובץ ב' פלפול הת'		קייפּטאָון
מח' שבעית	לקו"ש באנג'	
פלפול הת'	נשי חב"ד	(מכ"ע כאן
קובץ ד"ת	טיימס	אַריזאָנאַ
באהלי חנה		
במחנה משיח		
קובץ יא ניסן		
הניצוץ		
פלפולים		(תו"ת כאן

ג

מצילום כתי"ק. רשימה חלקית של חבורות, קונטרסים, קובצים, עלונים, פרסומים וכו' שיצאו לאור לקראת י"א ניסן היתשמי"ב – שנת השמונים.

י"א נ: = י"א ניסן.

מכ"ע אלף: = מכתב־עת Aleph (באנגלית).

קאָזאַ: = קזבלנקה.

מח' [=מחשבה] שבועית: עלון באנגלית — A Thought for the Week.

ד"ת: = דברי תורה.

(רשת: חב"ד באה"ק.

קובץ יא ניסן: שנת השמונים — קה"ת, תשמ"ב.

הניצוץ: מכ"ע באנגלית — The Spark (באָסטאָן).

קאָל: = קאָליפּאָרניאַ.

ליקוטים למי"מ: ללקו"ש.

תוכן המאמר

ענין יצי"מ שצ"ל בכל דור וכל יום הוא גם בנוגע למצרים וגבולים שמצד נפש האלקית, וסיבתם — המיצרים וגבולים דלמעלה.

מצרים — מיצר מי: מ"י ברא אלה, אבל בשביל זה יש צורך בהתבוננות ד, שאו מרום עיניכם וראו גו", כיון שמצד עצמו הרי זה באופן של מיצר מ", כיון שהבריאה היא ע"י הצמצום כו'.

הבריאה היא יש מאין — כי, אף שממך הכל, ממהותו ועצמותו כו' שאינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו, הרי זה בחי' שלמעלה מידיעה לגמרי, ולכן נקרא אין. אמנם, בבחי' אין (כתר) גופא, יש חצי התחתון דכתר, אריך אנפיו, וחצי העליון דכתר, עתיק יומין (וחביון עוז העצמות), שמועתק לגמרי, וזהו אמיתית ענין האין. אך התהוות הבריאה בפועל היא רק מחצי התחתון דכתר.

אמנם, השרש דישראל — אין מזל לישראל, שהמזל דישראל הוא בחי' אין — הוא אמיתית ענין האין, חצי העליון דכתר. ועז"נ ונפלינו אני ועמך גו'.

זהו ענין יצי"מ, שיש בזה כמה דרגות, נס למעלה מנס, עד לאופן דונפלינו, פלא, כתר, גם חצי העליון.

הרמז במזמור ע"ז בתהלים: „ביום צרתי גו", צריך להתבונן — „אזכרה מקדם פלאך", החל מ„אתה האיל עושה פלא", כולל גם נס דיחיד באופן שאין בעל הנס מכיר בנסו, ואח"כ „גאלת בזרוע עמך בני יעקב", נס גלוי לכל בני", כמו יצי"מ, „ביד חזקה ובזרוע נטויה", ובאופן ד„הודעת בעמים עוזך", ועד שפועל בעולם עצמו — „ראוך מים גו' קול נתנו שחקים גו' האירו ברקים תבל", כמו בנס דקרי"ס.

בס"ד. אור לוי"ג ניסן, ה'תשל"ח

(הנחה בלתי מוגה)

בכל דור ודור (ומבאר ומוסיף רבינו הזקן¹) וכל יום ויום (היינו שבכל בכל דור גופא — כל יום) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים². ומבאר רבינו הזקן בארוכה בתניא פרק מ"ז, שזוהי העבודה דק"ש (שלכן תקנו פ' יציאת מצרים בשעת ק"ש דוקא, שבה מסיימים אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים³), שאומרים זאת מחדש בכל יום ויום, ויתירה מזה, פעמיים בכל יום, כדאיתא בהתחלת הש"ס מאימתי קורין את שמע בערבין, ולאח"ז מאימתי קורין את שמע בשחרית⁴. ועד"ז בספ"ק דברכות⁵ בנוגע ליצי"מ, שמזכירין יצי"מ הן ביום והן בלילה. והענין בזה בעבודת האדם, כמבואר בתניא, ובארוכה במאמרי רבותינו נשיאינו שלאח"ז, שצ"ל היציאה ממצרים וגבולים (מצרים מלשון מיצרים וגבולים⁶) שישנם אפילו מצד נפש האלקית, ועד ליציאה ממצרים וגבולים דלמעלה (שזוהי סיבת המיצרים וגבולים שישנם גם מצד נפש האלקית) — שזהו מה שכללות בריאת העולמות היתה באופן דביוס עשות הוי' אלקים ארץ ושמים⁷, היינו, שההתהוות היא ע"י ב' השמות הוי' ואלקים, אלא שזהו באופן דשמש ומגן הוי' אלקים⁸, ששם אלקים הוא בדוגמת מגן על שם הוי' שענינו לצמצם כו' (כפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה בשער היחוד והאמונה⁹), והו"ע ברישא חשוכא (והדר נהורא)¹⁰, שתחילה הי' ענין הצמצום, שזהו השורש לענינים של מיצרים וגבולים (והיציאה מהמיצרים וגבולים הנ"ל צריכה להיות בכל דור ודור וכל יום ויום מחדש).

(ב) **ויש** לבאר תחילה הרמז בתיבת מצרים (נוסף על כללות הרמז שהוא מלשון מיצרים וגבולים), כמבואר בקבלה ובחסידות

ב

בי"ה, ד' ניסן תשכ"ג

ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מרי"ח ניסן.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה בכל ענינים שכותב הן בענינים הכללים והן בענינים הפרטים.

וכמוכן בתמהון גדול קראתי שאין מוצא איזה חברותא ללמוד, שאיך זה אפשר בעיר כ... וכו' וכו'.

ובסגנון יומיא אילין, יהי רצון שיחפש בזה לאור הנר (עיין ד"ה אור ליי"ד, קיץ הת"ש) וימצא ויוסיף בלימוד תורת הנגלה וחסידות, והלימוד יביא לידי מעשה כהוראת חז"ל.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט ולחג פסח כשר ושמח

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. התקוה שיש ת"י שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות תפקיד של רב שו"ב ומלמד בעירם.

ב

לאור הנר .. אור ליי"ד: משנה ריש פסחים.

ד"ה אור ליי"ד, קיץ הת"ש: סה"מ הי"ש"ת ע' 37 ואילך.

והלימוד יביא לידי מעשה כהוראת חז"ל: קידושין מ, ב. וש"נ.

שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר .. תפקיד .. רב שו"ב ומלמד כו': ראה סה"ש תרפ"ט ע' 44. וש"נ.

- (1) בתניא פמ"ז (שהובא לקמן בפנים).
- (2) פסחים קטז, ב (במשנה).
- (3) שלח טו, מא.
- (4) ברכות ט, ב (במשנה).
- (5) יב, ב (במשנה).
- (6) ראה תו"א יתרו עא, ג.
- (7) בראשית ב, ד.
- (8) תהלים פד, יב.
- (9) פ"ד.
- (10) שבת עז, ב.

וענין זה פועל כל אחד מישראל, כמדובר במאמר שלפני⁸⁸, שבשעה שמקיים מצוה (במעשה עכ"פ, היינו, באופן שיש בזה רק ענין העשי' בלבד, ואדרבה, המעשה הוא העיקר⁸⁹), אזי נעשה צוותא וחיבור — ע"פ תורת אמת שקוראת זאת בשם מצוה, מלשון צוותא וחיבור⁸⁹ — של המצוה עם האדם המצווה כו'. ועי"ז באה הגאולה באופן שישראל נגאלין מיד⁹⁰, בגאולה האמיתית והשלימה למטה מעשרה טפחים, ובאופן שיקויים היעודי⁹¹ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו', כמבואר בארוכה בשער האמונה לאדמו"ר האמצעי⁹² הדיוק שבדבר, שגם הבשר יראה את כבוד הוי', וראי' זו תפעל בהבשר בכל עניניו — כן תהי' לנו בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו, ובעגלא דידן, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים².

(88) ד"ה כי ישאלך די"א ניסן (לעיל ע' 90) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
 (...)
 (89) לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.
 (91) ישעי' מ, ה.
 (92) פכ"ה.

הוספה

[י"ב ניסן, היתשכ"ב]

קראתי בת"ח

וכבר מילתי אמורה בהתועדות השייכת ליום נשיא לבני אשר כו' והוא יתן מעדני מלך.

מצילום כתי"ק, על מעטפת מכתבו של מו"ה שניאור זלמן הלוי דוכמאן. נדפס בספר "לשמע און" (הוצאת תשע"ו) ע' 348. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט"לו (ע' יו"ד), ובהנסמן בהערות שם.

בהתועדות השייכת ליום כו': י"א ניסן ה'תשכ"ב (ראה תו"מ התועודיות חל"ג — תשכ"ב ח"ב — ע' 295).

נשיא לבני אשר: נשא ז, עב ("ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר").

והוא יתן מעדני מלך: ויחי מט, כ ("מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך").

שמצרים הוא אותיות מיצר מ"י¹¹. והענין בזה¹², דהנה כתיב¹³ מ"י ברא אלה, אלא שענין זה הוא לאחרי ההתבוננות דשאו מרום עיניכם (ואז וראו מי ברא אלה, אבל הענין דמ"י (ברא אלה) מצד עצמו הוא באופן של מצרים, מיצר מ"י, כיון שהענין דברא (מי ברא) הוא כמ"ש בהתחלת התורה¹⁴ בראשית ברא אלקים, היינו, שמה שנראה תחילה הוא הענין דאלקים, שהוא שם מדת הגבורה¹⁵, שזהו"ע הצמצום, ברישא חשוכא. אלא שזהו באופן ומעמד ומצב שכאשר ישנו לאח"ז הענין דשאו מרום עיניכם, אזי רואים (ראו) בהבריאה (ברא) מ"י ברא אלה — אלה דייקא, שמורה באצבעו, אלא שזהו בלשון רבים, בדוגמת "זה" בלשון יחיד¹⁶. והיינו, שאע"פ שישנו הענין דנעשה¹⁷ לשון רבים שנותן מקום שלא להבין אמיתית הענינים¹⁸, הרי זה באופן שהרבים הם במעמד ומצב ד"אלה" (שזהו היפך מהעלם והסתר), שמהם גופא יודעים שיש בעה"ב לבירה זו¹⁹, ועד שענין זה הוא באופן של ראי' — ראו מי ברא אלה, כמבואר בארוכה בכ"מ²⁰ במעלת הראי' לגבי שמיעה, שהיא באופן של וודאות הכי גמורה והכי מוחלטה, שלא שייך בזה שום ספק, כיון שעניניו ראו (כלשון הרמב"ם²¹). אבל אעפ"כ, בשביל זה יש צורך בענין דשאו מרום עיניכם.

ג) **אמנם** גם לאחרי שישנו ענין היציאה מהמצרים דמיצר מ"י, ע"י הענין דשאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אלה, ישנו הענין דיצי"מ באופן נעלה יותר, שזוהי היציאה מהמיצר וגבול שמצד כללות ענין הבריאה, כדלקמן.

ובהקדים השאלה²² על זה שהבריאה נקראת יש מאין, דלכאורה אדרבה, כיון שבראשית ברא אלקים, וממך הכל²³, הרי

(11) פע"ח שער חהמ"צ פ"ז. תו"א וארא	(18) ראה ב"ר פ"ח, ח.
נח, ב. יתרו עא, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב	(19) ראה שם רפל"ט.
ע' תרל ואילך. ע' תרמא ואילך.	(20) ראה תו"א משפטים עה, א. לקו"ש
(12) ראה גם ד"ה אור לארבעה עשר	ח"ו ע' 121. וש"נ.
ה'ש"ת פ"ג ואילך (סה"מ ה'ש"ת ע' 39	(21) הלי' יסוה"ת רפ"ח.
ואילך).	(22) תו"א בשלח סא, סע"ד. מג"א צט, ב.
(13) ישעי' מ, כו.	לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג. כו, ד. מאמרי
(14) בראשית א, א.	אדה"ז שם ע' תרל ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב
(15) תניא שעהיזה"א רפ"ו.	ע' שפח ואילך. תרס"א ע' קעא ואילך. ד"ה
(16) שמו"ר ספכ"ג.	אור לארבעה עשר הנ"ל.
(17) בראשית א, כו.	(23) דברי הימים"א כט, יד.

הבריאה נעשית מתכלית ההתרחבות וההתפשטות עד לאופן שאין למעלה הימנו. ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק²⁴ שדוקא מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא כו'. ואעפ"כ אומרים שהבריאה נקראת יש מאין.

(ד) **ויש** לקשר זה עם מ"ש הצ"צ (שהיום הוא יום ההילולא שלו) ברשימותיו (בביכ"ל²⁵ שהגיע בימים אלו ממש) על הפסוק²⁶ ותהי שרי עקרה אין לה ולד, דאיתא במדרש²⁷ כל מקום שנאמר אין לה, הוה לה (היתה לה לאחר כך, ולכך כתיב אין, שפירושו כמו הן, כלומר, הן יהי' לך אח"כ ולא עתה), וה' פקד את שרה²⁸. וכן בחנה, ולחנה אין ילדים²⁹ והוה לה, כי פקד ה' את חנה גו'³⁰. וכן ציון היא דורש אין לה³¹, והוה לה, ובא לציון גואל³². ומבאר (דלכאורה אינו מובן, שהרי אין לה והוה לה הם פירושים הפכיים), שזהו ע"ד שפירושו³³ במארו"ל³⁴ אין מזל לישראל, דהיינו, שבחי' אין, שהוא הכתר הנקרא אין לפי שאינו מושג, הוא מזל לישראל, וכמו והחכמה מאין תמצא³⁵ [והיינו, שכל סדר ההשתלשלות עד הבריאה למטה מתחיל מבחי' החכמה, וכהתרגום דבראשית ברא אלקים¹⁴, בחוכמתא³⁶, משא"כ ישראל — שקדמו לעולם³⁷, ואדרבה, (כוונת הבריאה היא) בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית³⁸ — שרשם מבחי' האין, שממנו תמצא החכמה]. ומסיים, שזהו ענין אין לה ולד, שבחי' הולד שלה שרשו נמשך מבחי' האין, שהוא גבוה מאד, ע"כ לא בא אל הגילוי בקל, כי אם ע"י זמן רב וכו'. והיינו, שזה גופא שנאמר אין לה, מהוה הוכחה שהוה לה, אלא שזהו באופן נעלה יותר, שלכן בא ע"י ההקדמה דאין לה. וזהו גם מה שענין ובא לציון גואל, דקאי על הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שתהי' גאולה נצחית שאין אחרי' גלות (משא"כ לפנ"ז,

(24) ס"כ (קל, ריש ע"ב).
 (25) בוך פערטיל חלק בראשית (כתי"ק).
 נדפס (מכת"י מעתיק) באוה"ת בראשית ח"ד תשמט, א.
 (26) נח יא, ל.
 (27) ב"ר ספ"ל ח.
 (28) וירא כא, א.
 (29) שמואל"א א, ב.
 (30) שם ב, כא.
 (31) ירמ' ל, יז.
 (32) ישעי' נט, כ.
 (33) לקו"ת האזינו עא, ד.
 (34) שבת קנו, א. ועוד.
 (35) איוב כח, יב.
 (36) בזח"א לא, ב: "כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא". בתרגום ירושלמי עה"פ: בחוכמא.
 (37) ב"ר פ"א, ד. ועוד.
 (38) פרש"י בראשית א, א. ועוד.

בעמים, מלשון עוממות⁷⁶, שבעולם גופא הם באופן של עוממות אפילו בערך העולם. ולאח"ז ממשיך, ראוך מים גו' קול נתנו שחקים גו' האירו ברקים תבל גו'⁷⁷, דקאי בפשטות הכתובים על הנס דקרי"ס⁷⁸ [ומ"ש מים סתם, ה"ז ע"פ מ"ש במדרש⁷⁹ שבשעת קרי"ס נבקעו כל מים שבעולם]. והיינו, שהנס פעל גם בכללות הטבע, שחקים גו' תבל, שכולל כל סדר ההשתלשלות, עד אפילו בדומם ודומם שבדומם.

(ט) **והנה** ידוע שגאולת מצרים היא המקור על כל הגאולות⁸⁰. ובפרט ע"פ המבואר בספרי המהר"ל⁸¹ [שהובאו בכ"מ במאמרי רבותינו נשיאנו בתור יסוד מוסד לביאור כו"כ ענינים, החל מספר התניא, כפי שפירשו זקני החסידים במ"ש רבינו הזקן שספר התניא מלוקט מפי ספרים, שכוונתו לספרי המהר"ל⁸²], שבגאולת מצרים קבלו בני"י מעלה עצמית דבני חורין, ואין המקרה דגלות שלאח"ז מבטל זה כלל, היינו, שגאולת מצרים פעלה שלילת כל ענין הגלות אצל בני"י, והעמידה את כל אחד מישראל במעמד ומצב שבאמיתית ענינו אינו יכול להיות במעמד ומצב של גלות, כיון שכבר הוציאו אותו לחירות, וחירות אמיתית, עד שאפילו בזמן הגלות אומרים זמן חרותנו. אבל אעפ"כ, העיקר הוא שתהי' הגאולה בפועל (המעשה הוא העיקר⁸³), ודוקא בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו, ששם יראו אפילו כל אפסי ארץ את ענין הנסים בכלל, ובפרט בנוגע לענין דונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה.

וכן תהי' לנו בקרוב ממש, כאשר בניסן (נגאלו ובניסן) עתידין להגאל⁸⁴ — בניסן זה ממש, ע"י משיח צדקנו, שכולל ב' הענינים דשבעה רועים ושמונה נסיכים⁸⁵, שיש לומר, שבכללות הם חצי התחתון וחצי העליון שבכתר גופא, ואצל משיח נכללים שניהם ביחד, עד שנעשים באופן של יחידה⁸⁶ בתכלית השלימות, כפי שמתאחדת עם בחי' יחיד⁸⁷.

(76) תניא שער היחוד והאמונה רפ"ז.
 (77) פסוקים יד"ט.
 (78) ראה פרש"י רד"ק ומצו"ד שם.
 (79) מכילתא ופרש"י בשלה יד, כא.
 ילקוט שמעוני תהלים שם.
 (80) ראה סה"מ תש"ח ע' 164 ואילך.
 (81) גבורות ה' פס"א.
 (82) ראה אג"ק ח"ז ע' צב ואילך.
 (83) אבות פ"א מ"ז.
 (84) שמו"ר פט"ו, יא. וראה אוה"ת בא ע' 57. וש"נ.
 רנט. רד"ה החודש ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 19).
 (85) ראה תו"א מקץ לד, סע"א ואילך.
 (86) בחינתו של משיח — ראה ספר ארבע מאות שקל להאריז"ל (ע' רמא — בהוצאת ירושלים תשמ"ה). רמ"ז לווהר ח"ב מ, ב. ח"ג רס, ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רסו. תרח"ץ ע' ר.
 (87) ראה לקו"ת ראה כה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 57. וש"נ.

של אורות בכלים, ואף שבחכמה הכלים הם במדריגת האור⁶⁰, הרי זה כבר בסדר השתלשלות כו'⁶¹, ועד שמזה נמשך באדם התחתון (שנקרא אדם ע"ש אדמה לעליון⁶²) בכחות פנימיים כו'. משא"כ ענין הנס הוא באופן דונפלינו, ובזה גופא בב' האופנים הנ"ל (ס"ו), שבכללות הרי זה ענין הנסים (סתם), והענין דנס בתוך נס, נס למעלה מנס. ובדוגמת מ"ש על הגאולה העתידה לבוא, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁶³, שאע"פ שגם ימי צאתך מארץ מצרים היו באותות ובמופתים, ככל אריכות הביאור במדרשי רז"ל אודות הנסים שהיו אז, מ"מ, בגאולה העתידה לבוא בקרוב ממש יהיו נפלאות (אראנו נפלאות) אפילו בערך הנסים שהיו בימי צאתך מארץ מצרים (כמבואר ברשימות הצ"צ⁶⁴ מיוסד על מאמר וביאור הזהר⁶⁵ בענין זה).

(ח) **ויש** לקשר ענין זה עם מ"ש (נעים זמירות ישראל⁶⁶ בשם כאו"א מישראל) בתהלים⁶⁷, שכאשר ישנו זמן של מיצר (ביום צרתי גו'⁶⁸, חלותי היא (לשון חולי) שנות ימין עליון (שנשתנית ימין עליון שהיתה נאדרי בכח רועצת אויב, ועכשיו השיב אחר ימינו)⁶⁹), אזי צריך להתבונן איך היתה הנהגתו של הקב"ה בזמנים שלפנ"ז (אזכור גו' אזכרה מקדם פלאך⁷⁰). והולך ומונה שם כל סוגי הנהגת הקב"ה, החל ממ"ש אתה הא-ל עושה פלא⁷¹, פלא סתם, שכולל גם הענין דעושה נפלאות (גדולות) לבדו⁷², באופן שאין בעל הנס מכיר בנסו⁷³, והיינו, שנראה כענין טבעי עד כדי כך שאינו מכיר בנסו. וגם פלא לשון יחיד, נס דיחיד. ואח"כ מוסיף, גאלת בזרוע עמך בני יעקב גו'⁷⁴, שזהו נס גלוי לכל בני, שקאי (בפשטות הכתובים) על הגאולה ממצרים (לאחרי שעבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקינו משם) ביד חזקה ובזרוע נטויה⁷⁵, ועד שענין זה ה' באופן דהודעת בעמים עוזך⁷¹, שפעל גם בעולם, ואפילו

60 לקו"ת מטות פז, סע"ד. אוה"ת וארא ע' קנ. המשך תעריב ח"א פ"ה.
61 ראה לקו"ת שה"ש כו, ד.
62 ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי
63 ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. רסח, ב. ועוד.
64 מיכה ז, טו.
65 אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' תפז).
66 ח"א רסא, ב (בהשמטות).
67 שמואל"ב כג, א.
68 מזמור עז. — ע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו

הנה גם כשהיתה גאולה, היתה לאחרי' גלות, ובלשון התוס'³⁹ מדברי המכילתא⁴⁰, שכל השירות לשון נקבה (שיש לה צער לידה), חוץ משירה דלעתיד דלשון זכר), קשור עם הענין ד(ציון היא דורש) אין לה.

וזהו גם א' הפירושים⁴¹ בענין הבריאה שנקראת יש מאין, שהפירוש ד"אין" הוא — לא שאין לו מציאות ח"ו, אלא שאין לו מקום (מציאות) בענין הידיעה, ועד שהוא למעלה אפילו מידיעת השלילה, שמושלל ממנה כו'.

(ה) **והענין** בזה, דהנה, בחי' אין (שממנו תמצא החכמה) קאי על בחי' הכתר. אמנם, בכתר גופא יש שני חצאים. חצי התחתון נקרא אריך אנפין, שהוא אמנם באופן דאריך, אבל אעפ"כ, הרי זה נקרא בשם אנפין. ולכן, במ"ש בראשית ברא אלקים, ישנו גם הפירוש מן אוולא⁴², (לא בחוכמתא, אלא) ברצון, שקאי על ספירת הכתר, אלא שזהו חצי התחתון דכתר. אך אמיתית ענין האין הוא למעלה מזה — חצי העליון דכתר, שנקרא עתיק יומין, כמבואר בכ"מ⁴³ שהוא מלשון העתקה, שמועתק לגמרי, שלא בגדר יומין כלל וכלל.

וענין זה קשור עם הביאור באגה"ק⁴⁴ שמהותו ועצמותו של המאציל ב"ה מציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, כי, בספירת הכתר גופא (עד כמה שאפשר להסביר ולחלק בה) ישנו ענין שקדמה לו סיבה ועילה, שזהו חצי התחתון דכתר, בחי' אריך אנפין, שנעשה ע"י שמתלבשת בו בחי' עתיק. משא"כ בחי' עתיק, ובעתיק גופא בפרט חביון עוז העצמות⁴⁴ (כמבואר בלקו"ת⁴⁵), אינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו. ולכן הרי זה אמיתית ענין האין.

אמנם בנוגע לענין הבריאה יש מאין, הנה אף שיש בזה כח המהווה, שהוא מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שאינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, מ"מ, הבריאה בפועל היא מחצי התחתון דכתר.

39 ד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.
40 עה"פ בשלח טו, א.
41 מאמרי אדה"ז וסה"מ שבהערה 22.
42 תיב"ע עה"פ.
43 ראה תו"א מגילת אסתר צח, ג.
44 לקו"ת אמור לא, ד ואילך. ר"ה סא, ג. ועוד.
44 פירוש האריז"ל לספרא דצניעותא בזח"ב קעו, ב (זהר הרקיע קיט, א). שער מאמרי רשב"י לספרא דצניעותא שם (קלג, ב — בהוצאת ירושלים, תשמ"ה)).
45 דרושי יוהכ"פ עא, ריש ע"ד.

ומה שנקרא יש מאין, הנה אף שבכללות יותר קאי אין על ספירת הכתר כולה, גם חצי העליון, הנה בפרטיות יותר הרי זה רק חצי התחתון דכתר*.

(ו) **והנה** משנת"ל שהאין הוא רק חצי התחתון דכתר, הרי זה בנוגע לענין הבריאה יש מאין. אבל מה שאמרו אין מזל לישראל, אל תיקרי אין אלא אין, שהמזל לישראל הוא בחי' אין, הרי זה אמיתית ענין האין, חצי העליון דכתר.

והענין בזה, דהנה, מחד גיסא, ישנו הענין לישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה⁴⁶, שזהו כפי שבא (ווי ס'שטעלט זיך אויס) באותיות, שהם אמנם אותיות התורה, אבל רק באופן של אותיות. ועד שישנו הענין לישראל ע"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל⁴⁷, שזוהי מדריגה תחתונה יותר, שזהו מקום שבו יש צורך בענין דשרית גוי'. ולאידך גיסא, מבואר בתניא⁴⁸ שנפש השנית בישראל היא חלק אלקה⁴⁹ (ורבינו הזקן מוסיף ומדגיש) ממש. ומזה מובן, שבחי' האין שהוא המזל לישראל הוא אמיתית הענין דאין, חצי העליון דכתר, בחי' עתיק⁵⁰.

וזהו גם מש"נ בנוגע לבני' ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה⁵¹, והיינו⁵², שלאחרי שכבר הי' הענין דמ"ת, היתה בקשה נוספת (אף שהיא מיוסדת על הענין דמ"ת) שביקש משה ופעל שגם

(* (בריאה יש מאין בפרטיות — נחלק לשנים: אין ואפס (תו"א קיד, ג). וכפי כשמפרט באגה"ק הלשון "לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש" (קל, ריש ע"ב). אבל בכ"מ, גם באגה"ק זו עצמה, הלשון יש מאין. ו"בחיצוניות" י"ל הטעם, כי בכללות יותר, בחי' אין קאי על ספירת הכתר, גם חצי העליון, ובפנימיות — כי הבריאה בפועל היא ע"י הכלים, המלי', ועליהם אין לומר אפס. וכן לאידך, אין לומר אינו מושג (בגדר השגה) על חצי העליון שבכתר, עצמותו ומהותו של המאציל ב"ה (פ"ט דשעהיוה"א).

(46) ראה זהר חדש רות פח, ד. מגלה

עמוקות אופן קפו. (52) ראה גם ד"ה ועתה אם נא מצאתי

(47) וישלח לב, כט.

(48) רפ"ב.

(49) לשון הכתוב — איוב לא, ב.

(50) ראה גם קיצורים והערות לתניא ע' (לקו"ש חכ"א ע' 328

ואילך). עג.

בגלוי יהי' הענין דונפלינו, מלשון פלא, שקאי על ספירת הכתר⁵³, ובוה גופא, הן כפי שהוא מצד בחי' אריך אנפין, והן כפי שהוא מצד בחי' עתיק יומין, שכולל גם חביון עוז העצמות, שגם ענין זה ישנו בכל אחד מישראל שנשמתו היא חלק אלקה ממעל ממש (כפי שמקדים רבינו הזקן בפרק ראשון דתניא, שלכל איש ישראל יש שתי נשמות כו').

(ז) **ועפ"ז** יש לבאר בנוגע לענין דיצי"מ, שהו"ע היציאה ממצרים וגבולים, הן בנוגע למיצרים כפשוטם, כפשוטות הענין דיצי"מ (אין ענין יוצא מידי פשוטו), שעל זה ישנו החיוב דכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח⁵⁴, והן בנוגע למקור ושורש המיצרים כפשוטם, שהו"ע המיצרים וגבולים למעלה [כמו בענין דשרית עם אלקים ועם אנשים, הן בנוגע לאנשים למטה, והן בנוגע למלאכים למעלה⁵⁵], ועד כפי שענין זה הוא בז' השמות שאינם נמחקים — בשם אלקים, שזהו כללות הענין דברישא חשוכא (והדר נהורא) כפי שהוא במקורו ושרשו, שהו"ע צמצום הראשון⁵⁶.

והענין בזה, דהנה, יצי"מ הו"ע של נס, ובנסים גופא ישנו גם הענין דנס לגבי נס, נס בתוך נס⁵⁷, נס למעלה מנס. וע"ד שמצינו במדרש⁵⁸ שלגבי בני' הנה משה הוא ניסן של ישראל, ולגבי משה, הקב"ה הוא ניסו של משה, שנאמר⁵⁹ ה' נסי. והנה, כללות ענין הנסים הוא מצד ספירת הכתר, שהו"ע של נפלאות ופלא, כי, סדר השתלשלות שהוא המקור לענין הטבע, מתחיל מספירת החכמה, שזהו כבר באופן

(53) ראה זהר חדש צח, ד. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת פלא. ובכ"מ.

(54) נוסח ההגדה.

(55) ראה ב"ר פע"ח, ג.

(56) לכאורה הכוונה, שנוסף על היציאה ממצרים ד"מיצר מי", ע"י "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" (כני"ל ס"ב), צ"ל גם היציאה מבחי' האין שהוא מקור הבריאה (מי ברא אלה* — בריאת יש מאין — חצי

התחתון דכתר), לבחי' האין** האמיתי (המזל לישראל — חצי העליון דכתר וחביון עוז העצמות שבו), ע"י היציאה מהמיצר דצמצום הראשון, שפועל התחלקות ב' הבחינות דאין:

אין של יש הנברא ואין של יש האמיתי (המשך תער"ב ח"ב ע' א'קמט), שלכאורה זהו ענינם של ב' בחי' אין הנ"ל (המו"ל).

(57) שבת צז, א. וש"נ.

(58) ב"ר פנ"ט, ה.

(59) בשלח יז, טו.

** ואולי נרמז בענין ד"צי"מ היו דורש אין לה, והוה לה, ובא לציין גואל" (לעיל ס"ד), ששלימות הגאולה (צי"מ) היא באופן שיוצאים מבחי' אין (גם אמיתית ענין האין, חצי העליון דכתר) ובאים לבחי' יש האמיתי (המו"ל).

(* ועפ"ז אולי י"ל בפירוש "מיצר מי" — שהמיצר הוא לא רק העדר ההתבוננות ד"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", אלא שבחי' מי ברא אלה" עצמה היא עדיין ענין של מיצר, כיון שזהו רק בחי' האין שהוא מקור הבריאה, ולא אמיתית ענין האין (המו"ל).